

**NAVODILO
ZA DELO VOLILNIH ODBOROV
PRI IZVEDBI GLASOVANJA
NA VOLITVAH PREDSEDNIKA REPUBLIKE**

11. novembra 2012

I. UVOD

Dne 11. novembra 2012 bodo na območju Republike Slovenije redne volitve predsednika republike.

Glasovanje bo potekalo na več kot 3400 glasovalnih mestih (v nadaljevanju: volišče, volišča). Glasovanje na voliščih vodijo volilni odbori, zato opozarjamo na njihove temeljne naloge.

Pri organizaciji in delu na voliščih ter poteku glasovanja se po določbah 20. člena Zakona o volitvah predsednika republike (Uradni list RS, št. 39/92 in 73/03 – odločba US) smiselno uporabljajo določbe Zakona o volitvah v državni zbor (Uradni list RS, št. 109/06 – ZVDZ-UPB1 in 54/07 – odločba US; v nadaljevanju ZVDZ), ki v IX. poglavju (63. do 86. člen) ureja glasovanje na voliščih.

Pravico voliti in biti voljen za predsednika republike ima državljan Slovenije, ki je na dan glasovanja dopolnil osemnajst let starosti.

II. POJEM, SESTAVA IN DELO VOLILNEGA ODBORA

1.0 Pojem

Volilni odbor je organ, ki na dan volitev vodi glasovanje na volišču ter po končanem glasovanju ugotovi izid glasovanja na volišču.

1.1 Sestava

Volilni odbor sestavljajo predsednik in parno število članov ter njihovi namestniki.

Odločbo o imenovanju volilnega odbora izda okrajna volilna komisija in jo vroči predsedniku ter vsem članom in njihovim namestnikom.

Član volilnega odbora mora imeti stalno prebivališče na območju okraja.

Član volilnega odbora ne more biti oseba, ki je kandidat, predstavnik kandidata ali njegov zaupnik.

1.2 Sklepčnost

Pri delu volilnega odbora morajo biti ves čas navzoči predsednik volilnega odbora ali njegov namestnik ter člani ali njihovi namestniki. Volilni odbor je sklepčen, če so navzoči vsi člani oziroma njihovi namestniki. Če take sklepčnosti ni mogoče zagotoviti, je volilni odbor sklepčen, če so namesto odsotnih članov navzoči katerikoli namestniki. Predsednika lahko nadomešča samo njegov namestnik (27. člen ZVDZ). Volilni odbor odloča z večino glasov vseh članov. Če zaradi enakega števila glasov za in proti ne pride do odločitve, odloči glas predsednika volilnega odbora. Če volilni odbor pravočasno ne sprejme odločitve, ki je nujno potrebna za izvedbo volitev, odloči predsednik volilnega odbora (28. člen ZVDZ).

Delo v volilnem odboru je častna funkcija. Člani volilnega odbora jo morajo opravljati vestno in odgovorno. Delovati morajo samo na podlagi zakona, drugih predpisov in navodil volilne komisije, neodvisno od kakršnihkoli drugih navodil.

2.0 Zaupniki

Pri delu volilnega odbora je lahko navzoč zaupnik kandidata. Zaupnik lahko spremlja delo volilnega odbora v vseh fazah, od priprave volišča do konca dela volilnega odbora. Na nepravilnosti opozori predsednika volilnega odbora ali drugega člana volilnega odbora, če predsednik ni navzoč, ne sme pa se kakorkoli vmešavati v delo volilnega odbora in dajati pojasnil ali navodil volivcem in podobno (77. člen ZVDZ).

Če zaupnik z odločitvijo predsednika ni zadovoljen, lahko zahteva, da se njegovo opozorilo in odločitev predsednika vpišeta v zapisnik. Če zaupnik moti normalni postopek glasovanja in s tem red na volišču, ga volilni odbor lahko odstrani z volišča, kar se vpiše v zapisnik, z natančno navedbo okoliščin. Če je potrebno, se zaradi tega glasovanje lahko prekine.

Člani volilnih organov ne morejo biti zaupniki.

2.1 Potrdilo zaupnika

Zaupniki bodo imeli posebna potrdila, ki jim jih bo izdala okrajna volilna komisija. Na potrdilu bo pisalo, čigav zaupnik je ter za katero volišče je zaupnik.

Pri predsedniku volilnega odbora se zaupnik izkaže s potrdilom okrajne volilne komisije ter z osebnim dokumentom, ki izkazuje njegovo istovetnost.

Na zahtevo vsakega zaupnika se vpišejo v zapisnik posamezne okoliščine, ki so pomembne za potek glasovanja, njegovo posebno mnenje ali pripombe k zapisniku (drugi odstavek 80. člena ZVDZ).

2.2. Položaj članov volilnih komisij

Člani volilnih komisij imajo v času, ko se nahajajo na volišču, v odnosu do volilnih odborov enak položaj kot zaupniki.

Član volilne komisije ima pravico biti navzoč pri delu volilne komisije nižje stopnje ali volilnega odbora, spremljati in nadzorovati njihovo delo ter jih opozarjati na morebitne nepravilnosti.

Člani državne volilne komisije so lahko navzoči pri delu volilnih komisij volilnih enot, okrajnih volilnih komisij in volilnih

odborov.

Člani volilnih komisij volilnih enot so lahko navzoči pri delu okrajnih volilnih komisij in volilnih odborov na območju svoje volilne enote.

Člani okrajnih volilnih komisij so lahko navzoči pri delu volilnih odborov na območju svojega volilnega okraja.

Član Državne volilne komisije se pri volilni komisiji ali volilnem odboru izkaže s službeno izkaznico, ostali člani volilnih komisij pa z odločbo o imenovanju ali potrdilom, ki ga izda volilna komisija in z osebnim dokumentom.

Službena izkaznica vsebuje navedbo izdajatelja (Republika Slovenija - Državna volilna komisija), fotografijo člana Državne volilne komisije, ime in priimek ter navedbo funkcije, registrsko številko ter pomanjšan faksimile žiga Državne volilne komisije.

3.0 Brez obeležij na volišču

Niti člani volilnega odbora niti zaupniki ne smejo nositi nobenih znakov ali simbolov strank, pa tudi ne priponk, nalepk ipd. z imeni kandidatov. Na opozorilo predsednika volilnega odbora morajo morebitne znake ali simbole strank oziroma druge znake iz prejšnjega stavka takoj odstraniti.

V kolikor se na zgradbi ali na prostoru pred zgradbo v kateri je volišče nahajajo predmeti (na primer plakati), ki so bili uporabljeni za namene volilne kampanje, naj jih volilni odbor odstrani na način, da jih ne poškoduje, ali prekrije (prelepi).

Če volilni odbor sam ne more odstraniti (prelepiti) predmetov, ki so bili uporabljeni v času volilne kampanje, naj o tem obvesti bodisi okrajno volilno komisijo, bodisi upravnika zgradbe, lahko pa tudi pristojni upravni organ (dežurno službo MNZ, ki spremlja morebitne kršitve zakona o volilni in referendumski kampanji).

3.1. Izobraževanje volilnih odborov

Okrajna volilna komisija je dolžna zagotoviti izobraževanje članov volilnih odborov, in sicer najmanj za predsednika in namestnika predsednika, ki sta se dolžna izobraževanja tudi udeležiti.

Usposabljanja (inštrukcij) ravnanja s posebno glasovalno napravo se morajo udeležiti vsi člani volilnega odbora, ki vodijo glasovanje na volišču na katerem bo glasovalna naprava.

Članice in člani volilnih odborov se morajo posebej poučiti o možnosti in načinu uporabe pripomočka za glasovanje slepih in slabovidnih oseb (šablona za slepe).

III. NALOGE VOLILNEGA ODBORA NA DAN PRED GLASOVANJEM

4.0 Volilni odbor se sestane dan pred glasovanjem

Volilni odbor mora organizirati volišče na dan pred glasovanjem tako, da se bo na volišču naslednjega dne lahko nemoteno začelo glasovanje. V ta namen se mora na dan pred glasovanjem sestati v prostoru, kjer bo glasovanje, v času, ki ga določi predsednik volilnega odbora, in v skladu z navodili pristojne volilne komisije. Volilni odbor mora biti v tem prostoru v času, ko bo dostavljeno na volišče volilno gradivo.

4.1 Prevzem gradiva

Vsak volilni odbor prevzame na volišču s potrdilom volilno gradivo od volilne komisije. Če je na volišču več volilnih odborov, prevzame vsak volilni odbor gradivo za volitve, za katere je zadolžen.

V volilno gradivo spadajo zlasti:

- ena ali več glasovalnih skrinjic,
- zadostno število glasovnic;
- en potrjen splošni volilni imenik, v katerem morajo biti vpisani vsi volilni upravičenci, ki imajo pravico glasovati na tem volišču in imajo stalno prebivališče na območju volišča,
- seznam volivcev iz drugih volišč/okrajev
- obrazci zapisnikov, pomožni obrazci, kuverte in drug, predvsem tehnični material, ki je volilnemu odboru potreben pri njegovem delu (lepilni trak, papir itd. - 66. člen ZVDZ).

4.2 Ureditev prostora

Vsak volilni odbor mora pregledati glasovalno skrinjico, ki jo je prevzel (ali je prazna in ali je tudi sicer v redu). Nato v olilni odbor pregleda ureditev volišča. Na primernem prostoru je treba postaviti glasovalne skrinjice in obesiti na vidno mesto razglase s seznamom kandidatur. Razglasi s seznamom kandidatur se nalepijo, po možnosti, znotraj kabine, boksov, pregrad itd. Če seznamov kandidatur ni mogoče razobesiti znotraj kabin, boksov in pregrad, naj bodo razobešeni oziroma pritrjeni tako, da so volivcu vidni (pri vhodu, na stenah ipd.).

Nadalje je treba pripraviti mizo za volilni odbor ter prostore na volišču, kjer bodo volivci izpolnjevali glasovnice. Ti prostori naj bodo ustrezno oddaljeni od volilnega odbora in urejeni tako, da bo vsakomur zagotovljena tajnost glasovanja, tako da nihče ne bo mogel opazovati volivcev pri izpolnjevanju glasovnic

Ko so volišča na opisan način pripravljena, sestavi vsak volilni odbor zapisnik o delu volilnega odbora na dan pred glasovanjem, ki ga dobi hkrati z drugim volilnim gradivom. Delo volilnega odbora na dan pred glasovanjem na volitvah je s tem končano. Preden odidejo člani volilnega odbora z volišča, morajo volišče primerno zavarovati (zapreti okna, zakleniti itd.).

Pri vseh navedenih opravilih so lahko navzoči tudi zaupniki.

IV. NALOGE VOLILNEGA ODBORA NA DAN GLASOVANJA

5.0 Pred začetkom glasovanja

Na dan glasovanja vodi volilni odbor glasovanje in po končanem glasovanju ugotavlja izid glasovanja na volišču.

Na dan glasovanja se zbere volilni odbor pol ure pred začetkom glasovanja v prostoru, ki je določen za glasovanje, in se prepriča, ali je na volišču vse v redu. Zlasti mora ponovno pregledati, ali je glasovalna skrinjica prazna in v redu. Nato skrinjico zapre s posebnimi varnostnimi nalepkami ali s posebnim selotejpmom. Potem sestavi zapisnik, v katerem navede, v kakšnem stanju je našel prostor volišča in volilno gradivo.

Volilni odbor ponovno prešteje glasovnice in jih primerja s številom glasovnic, ki jih je prejel od okrajne volilne komisije.

Opomba: Po določbi 66. člena ZVDZ lahko volilni odbor prevzame volilno gradivo najkasneje pol ure pred začetkom glasovanja, če ga ni prevzel že prej.

Predsednik volilnega odbora nato razglasi, da se glasovanje začne.

Če je slabo vreme, volilni odbor na vhode nalepi opozorilo »POZOR – MOKRA TLA« ipd.

6.0 Delo volilnega odbora na glasovanju

6.1 Čas glasovanja

Glasovanje se praviloma začne ob 7. uri in traja do 19. ure. Volilni odbor lahko v sporazumu s pristojno volilno komisijo določi, da traja glasovanje najmanj 12 ur tudi v drugem času, če je to potrebno, da se omogoči glasovanje volivcem, ki sicer ne bi mogli glasovati (npr. zaradi različnega delovnega časa). Vendar se glasovanje ne more začeti pred 4. uro zjutraj in ne končati po 23. uri. O tem, da se bo glasovanje na volišču končalo po 19. uri (ali začelo pred 7.00 uro zjutraj), mora okrajna volilna komisija obvestiti predstavnike kandidatov oziroma zaupnike takoj, ko je bila sprejeta takšna odločitev.

6.2 Vzdrževanje reda na volišču

Predsednik volilnega odbora v sodelovanju z drugimi člani odbora skrbi za vzdrževanje reda in miru med glasovanjem. Če je potrebno, zahteva predsednik volilnega odbora pomoč policije. Dokler so policisti na volišču so pod vodstvom predsednika volilnega odbora. Razen policistov, ki jih je predsednik volilnega odbora poklical za vzdrževanje reda, ne sme nihče priti na volišče z orožjem ali nevarnim orodjem (prvi in tretji odstavek 78. člena ZVDZ).

Predsednik volilnega odbora lahko vsakogar, ki moti red na volišču, odstrani z volišča, kar se vpiše v zapisnik. O odstranitvi zaupnika mora odločiti volilni odbor.

6.3 Navzočnost članov volilnega odbora med glasovanjem

Ker volilni odbor dela in odloča, kot je bilo že omenjeno, le v polni sestavi, morajo biti ves čas glasovanja navzoči predsednik ter dva člana volilnega odbora oziroma njihovi namestniki. Če je torej član volilnega odbora za nekaj časa odsoten, ga mora zamenjati njegov namestnik ali katerikoli drug namestnik (77. člen ZVDZ). Predsednika lahko nadomešča samo njegov namestnik (27. člen ZVDZ).

7.0 Glasovanje

Na volišče, na katerem se glasuje, vstopajo volivci drug za drugim. Na volišču praviloma ne sme biti hkrati več volivcev, kot je glasovalnih mest (kabin, pregrajenih prostorov, boksov itd.).

7.1 Glasuje se samo osebno

Volivci glasujejo osebno. Nihče ne more glasovati po pooblaščenju, torej tudi ni dovoljeno glasovanje za družinske člane. Hkrati bi bilo tako dejanje tudi zloraba volilne pravice, ki je po določbah 152. člena Kazenskega zakonika kaznivo dejanje.

7.2 Glasovanje invalidov, nepismenih oseb ipd.

Kdor zaradi telesne hibe, ker je na primer slep, brez roke itd., ali ker je nepismen, ne bi mogel glasovati tako, kot je predpisano, ima pravico, da pripelje s seboj pred volilni odbor osebo, ki namesto njega, vendar po njegovem navodilu, izpolni glasovnico in jo spusti v glasovalno skrinjico. O tem odloči volilni odbor in vpiše to v zapisnik. Če na volišče ni možen dostop z invalidskim vozičkom, lahko volivec glasuje pred zgradbo, v kateri je volišče. O tem odloči volilni odbor in tudi to se vpiše v zapisnik (79. člen ZVDZ).

Volivcu, ki izrazi željo, da bi za glasovanje uporabil šablono za slepe, mu le-to izroči in obenem pojasni kako uporabljati.

Opomba: Tudi pri tem glasovanju so vse okrajne volilne komisije določile volišča, ki so dostopna volivcem - invalidom. Osebe, ki bodo glasovale na volišču dostopnem invalidom (pa to volišče ni volišče pri katerem so vpisane v volilni imenik), so na podlagi predhodnega obvestila v matičnem volilnem imeniku posebej označene v rubriki »opombe«. Volivec-invalid, ki glasuje na volišču, ki ni njegovo matično volišče, glasuje na podlagi vpisa v poseben seznam prijavljenih volivcev za glasovanje zunaj domačega volišča. Določitev volišča, ki je dostopno volivcem - invalidom, ne izključuje načina glasovanja na način iz točke 7.2. Na posameznih voliščih, ki so dostopna invalidom, se bo glasovanje lahko opravilo z glasovalno napravo. Volivec, ki je vpisan v volilni imenik za volišče, dostopno invalidom oziroma volivec, ki se je najpozneje tri dni pred dnem glasovanja prijavil, da želi glasovati na volišču, ki je dostopno invalidom, se pred podpisom opredeli, ali želi glasovati s tiskano glasovnico ali z glasovalno napravo. V primeru, da želi glasovati z glasovalno napravo, volilni odbor v rubriki opombe naredi oznako, da glasuje z napravo (npr. GN).

7.3 Ugotovitev istovetnosti volivca in podpis v volilni imenik

Glasuje se na podlagi vpisa v volilni imenik.

Ko stopi volivec v prostor, kjer se glasuje, gre k mizi volilnega odbora. Predsednik volilnega odbora ugotovi istovetnost

osebe, ki hoče glasovati. Istovetnost se lahko ugotovi na podlagi vsakega dokumenta, ki izkazuje osebne podatke volivca (osebna izkaznica, potni list, vozniško dovoljenje itd - pri čemer ni nujno, da je osebni dokument na dan glasovanja še veljaven) ali na drug način. Drug način ugotavljanja istovetnosti je zlasti v tem, da bodisi predsednik bodisi kakšen član volilnega odbora osebno pozna volivca. V takem primeru ugotavljanja istovetnosti se v rubriko »opombe« volilnega imenika vpiše npr.: »osebno znan«.

Nato predsednik ali član volilnega odbora ugotovi, ali je volivec vpisan v volilnem imeniku. Če je vpisan, obkroži predsednik ali član njegovo zaporedno številko v volilnem imeniku kot znak, da je glasoval (71. člen ZVDZ).

Volivec se podpiše v za to namenjen prostor v volilnem imeniku. Predsednik ali član volilnega odbora nato preveri, ali se je volivec podpisal na pravo mesto, in šele potem se volivcu vroči glasovnica.

Volivcu se izroči glasovnica tudi, če se ne more ali noče podpisati. Če se ne more podpisati zaradi telesne hibe ali drugega razloga ali če se noče podpisati, volilni odbor to posebej označi v volilnem imeniku, in sicer v prostoru, ki je namenjen podpisu volivca (naredi oznako NMP).

7.4 Oseba, ki ni vpisana v volilni imenik

Če pride na volišče oseba, ki ni vpisana v volilnem imeniku za to volišče, pa iz osebnega dokumenta izhaja, da stalno prebiva na območju volišča, jo predsednik ali član volilnega odbora napoti k pristojnemu upravnemu organu, ki vodi register prebivalstva oziroma je sestavil volilni imenik (na upravno enoto, krajevni urad). Tam bo taka oseba dobila potrdilo organa, da ima po stalni evidenci volilne pravice na tem volišču volilno pravico in da je bila pri sestavljanju volilnega imenika pomotoma izpuščena. S takšnim potrdilom lahko volivec glasuje, potrdilo pa mora izročiti predsedniku ali članu volilnega odbora. Samo v tem primeru lahko volivec glasuje na volišču tudi, če ni vpisan v volilnem imeniku. Njegovo glasovanje se vpiše na ustreznem mestu zapisnika o delu volilnega odbora, potrdilo pa priloži zapisniku (peti odstavek 71. člena ZVDZ).

Volilni odbor ne sme odreči glasovanja nikomur, ki je vpisan v volilni imenik za to volišče, in tudi ne osebam, ki so se izkazale s potrdili. Če ima član volilnega odbora glede posameznih volivcev, ki hočejo glasovati, kakšno pripombo, se ta vpiše v zapisnik.

7.5 Oseba, katere ime je v volilnem imeniku že obkroženo

Če hoče glasovati oseba, katere ime je v volilnem imeniku že obkroženo in pri njenem imenu že obstaja podpis volivca, se njen priimek ter ime, in naslov stalnega prebivališča ter njena morebitna izjava vpišejo v zapisnik. Glasovati pa ji volilni odbor ne dovoli (72. člen ZVDZ).

7.6 Volivci, ki glasujejo po pošti, na predčasnem glasovanju, na domu oziroma na volišču, ki je dostopno invalidom ter na DKP

Če hoče glasovati oseba, pri kateri je v rubriki »opombe« označba, da je glasovala predčasno, da glasuje po pošti, na domu (če je okrajna volilna komisija imenovala tako imenovani »leteči volilni odbor« za območje okraja) oziroma na volišču, ki je dostopno invalidom (in ni njegovo matično volišče, za območje katerega je vpisan v volilni imenik), ali na volišču, ki je namenjeno volivcem za glasovanja zunaj okraja (t.i. OMNIA), ter na diplomatsko – konzularnem predstavništvu, se njeno osebno ime, prebivališče in izjava vpišejo v zapisnik, glasovati pa ji volilni odbor ne dovoli (preprečevanje večkratnega glasovanja – tretji odstavek 72. člena ZVDZ).

7.7 Glasovanje na domu

Če je okrajna volilna komisija obvestila volilni odbor, da so na območju volišča volivci, ki se ne morejo osebno zglasiti na volišču zaradi bolezni, in je bilo volilni komisiji sporočeno, da želijo glasovati, mora predsednik volilnega odbora določiti najmanj dva člana odbora, ki se napotita k tej osebi in ji odneseta glasovnico na dom. Skupaj z glasovnico ji izročita tudi kuverto. Ko volivec glasuje, prepogne glasovnico, jo vloži v kuverto in kuverto zalepi ter jo izroči članom(a) volilnega odbora.

Člana volilnega odbora zabeležita, kdaj sta bila pri volivcu, kdo je bil še navzoč poleg volivca ter morebitne druge okoliščine. Volivca opozorita na to, da se glasuje osebno; če glasuje volivec s pomočjo tretje osebe, se to zabeleži (to ne smejo biti člani volilnega odbora). Volivec se podpiše na obrazec zapisnika o glasovanju na domu, ali v seznam volivcev, ki so vložili zahtevo za glasovanje na domu in ki ga je volilni odbor prejel od okrajne volilne komisije. Ko se člani volilnega odbora vrnejo na volišče, se v volilnem imeniku obkroži oseba, ki je glasovala na ta način, člani odbora odprejo kuverto in prepognjeno glasovnico spustijo v volilno skrinjico med druge glasovnice (83. člen ZVDZ). Obrazec se priloži zapisniku, v zapisnik pa se vpiše ime in priimek volivca, ki je glasoval na domu.

Opozarjamo, da gredo člani volilnega odbora lahko na dom k volivcu samo po obvestilu volilne komisije, če je družinski član ali drug volivec prenesel prošnjo volivca, ki ne more glasovati, da bi glasoval na naveden način, in sicer najpozneje 3 dni pred dnem glasovanja. Če je volilna komisija imenovala poseben volilni odbor (leteči volilni odbor), ki ima nalogo obiskovati negibne volivce na domu, bodo člani tega odbora dostavili glasovnice ter obrazce na pravo volišče.

Tudi ti volivci glasujejo osebno. Če zaradi fizične nesposobnosti sami ne morejo izpolniti glasovnice, lahko namesto njih, vendar po njihovih navodilih, izpolni glasovnico druga oseba, ki ni član volilnega odbora.

7.8 Pojasnilo volivcu o tehničnih vidikih glasovanja

Člani volilnega odbora morajo volivcu na njegovo zahtevo ponovno pojasniti, kako se glasuje. Pri tem se ne sme na nikakršen način vplivati na odločitev volivca pri glasovanju. Upoštevati je treba, da je navodilo za glasovanje napisano na glasovnici: »Glasuje se samo za 1 (enega/eno) kandidata/kandidatko. Za kandidata/kandidatko glasujete tako, da obkrožite številko pred njegovim/njenim imenom in priimkom.«

8.0 Neuporabna ali poškodovana glasovnica

Glasovnico, ki ni uporabna (nepotiskana ali s slabo vidnim tiskom), odbor zamenja z drugo. Enako ravnata tudi, če volivec

nenamerno poškoduje glasovnico, ki je še ni izpolnil. To vpiše v zapisnik, poškodovana glasovnica pa se priloži k zapisniku ter po končanem glasovanju k neuporabljenim glasovnicam.

Če volivec izjavi, da »se je zmotil«, in želi novo glasovnico, mu je volilni odbor ne sme izročiti; volivca naj pouči, kako naj jasno odpravi svojo prvotno zmotno odločitev (prekriža krogec okoli številke, ki ne izraža njegove volje in obkroži številko pred imenom kandidata, za katerega glasuje). Popravek se lahko upošteva samo v primeru, če je glasovanje opravljeno z obkrožitvijo zaporedne številke.

9.0 Prekinitev glasovanja

Glasovanje poteka nepretrgoma ves dan, torej praviloma od 7. do 19. ure zvečer. Glasovanje se sme prekiniti samo, če bi na volišču nastal nered. V takem primeru prekine volilni odbor glasovanje za toliko časa, dokler se ne vzpostavi red. Zakaj je bilo glasovanje prekinjeno in za koliko časa, se vpiše v zapisnik. Če je bilo glasovanje prekinjeno za več kot eno uro, se glasovanje lahko ustrezno podaljša.

10.0 Konec glasovanja

Ob 19. uri (oziroma ko preteče kasneje določen čas za potek glasovanja) volilni odbor zapre volišče. Volivci, ki so takrat na volišču, kjer se glasuje, ali pred njim, smejo še glasovati.

11.0 Zapisnik o poteku glasovanja

O poteku glasovanja vodi volilni odbor zapisnik. V zapisnik se vpišejo sproti vsi dogodki, ki so pomembni za glasovanje, zlasti pa tisti, ki smo jih omenili (osebe, ki volijo s potrdili, neredi, prekinitve glasovanja, prisotni zaupniki, obiski novinarjev, tujih delegacij ipd.). Vsak član volilnega odbora lahko zahteva, da se vpišejo v zapisnik posamezne okoliščine, njegovo posebno mnenje in njegove pripombe k zapisniku.

12.0 Vmesna ugotovitev udeležbe

Volilni odbor ob 11. in 16. uri ugotovi udeležbo na volišču. To se ugotovi tako, da volilni odbor ugotovi skupno število volivcev, vpisanih v volilni imenik, in število volivcev, ki so do 11. oziroma do 16. ure glasovali na volišču. Podatek o udeležbi takoj sporoči okrajni volilni komisiji na način, ki ga je ta določila. Volilni odbor pri ugotovitvi udeležbe (število volivcev, ki so glasovali) ne upošteva volivcev, ki so glasovali predčasno, ki glasujejo po pošti ipd., temveč samo volivce, ki so dejansko prišli na volišče.

13.0 Delo volilnega odbora po 19. uri

(84.–86. člen Zakona o volitvah v državni zbor)

Ob 19. uri se zbere celotni volilni odbor – člani in namestniki, da bi lahko z delom čim prej začeli in ga tudi hitro končali. V zapisniku o delu volilnega odbora se ugotovi navzočnost.

13.1 Neuporabljene glasovnice

Najprej je treba posebej prešteti neuporabljene glasovnice in jim dodati glasovnice, ki niso bile uporabljene zaradi napak (nepotiskana ali s slabo vidnim tiskom, nenamerno poškodovane glasovnice in podobno). Število neuporabljenih glasovnic je treba vpisati v zapisnik. Pred izpraznitvijo volilne skrinjice je treba ugotoviti skupno število volivcev in število volivcev, ki so glasovali.

13.2 Ugotovitev udeležbe

Udeležba se ugotovi na naslednji način:

- a) volilni odbor vpiše število volivcev, vpisanih v volilni imenik
- b) nato vpiše število volivcev, ki so glasovali s potrdili upravne enote, ter sešteje število volivcev; to število predstavlja število volilnih upravičencev za območje volišča ;
- c) volilni odbor nato vpiše:
 - število volivcev, ki so glasovali po splošnem volilnem imeniku,
 - število volivcev, ki so glasovali s potrdili upravne enote.
 - na volišču, ki je dostopno invalidom, vpiše še število volivcev, ki so glasovali po posebnem seznamu volivcev-invalidov, ki so se prijavili za glasovanje na tem volišču (če takih volivcev ni, se vpiše nič »0«)

Seštevek teh treh podatkov je število volivcev, ki so glasovali (udeležba).

Pri številu volivcev, ki so glasovali na volišču, upošteva volilni odbor osebe, ki so dejansko glasovale, in ne prišteva tistih oseb, ki so glasovale npr. po pošti ali pa predčasno, na volišču, ki je dostopno invalidom, na DKP ipd..

13.3 Neposredno pred štetjem – dogovor o delu

Preden volilni odbor začne šteti glasovnice predsednik glasno prebere naslednje točke navodila in določi naloge, ki jih bodo opravili posamezni člani odbora.

Pri štetju sodeluje celotni odbor – prisotni člani in namestniki. Odbor je odgovoren za točnost ugotovljenega izida.

13.4 Odprtje skrinjice

Nato volilni odbor odpre volilno skrinjico oziroma vse volilne skrinjice, če je na volišču več skrinjic. Opozoriti je treba, da se lahko zgodi, da je volivec za posamezno glasovanje oddal glasovnico v napačno volilno skrinjico, če poteka poleg glasovanja na volitvah predsednika republike še kakšno glasovanje (npr. nadomestne volitve župana).

Volilni odbor takoj prešteje oddane glasovnice in njihovo število primerja s številom volivcev, ki so glasovali, ter vpiše število oddanih glasovnic v zapisnik.

13.5 Uporaba drugačnega pisala

Oznaka na glasovnici, ki jo naredi pri preštevanju predsednik ali član volilnega odbora, mora biti narejena s pisalom drugačne barve, kot je barva pisala, ki ga je volivec uporabil pri glasovanju (volilni odbor naj pri ugotavljanju izida glasovanja ne uporablja pisal, ki so jih uporabljali volivci pri glasovanju).

13.6 Veljavnost glasovnice

Splošno načelo pri ugotavljanju izida glasovanja po glasovnicah je, da ima prednost oznaka, ki je narejena tako, kot je določeno z navodilom na glasovnici.

Če je volivec glasoval drugače, kot je napisano v navodilu na glasovnici, je glasovnica veljavna, če je to narejeno tako, da je volja volivca jasno razvidna (drugi odstavek 76. člena ZVDZ).

13.7. Način štetja

Za ugotavljanje izida lahko volilni odbor sklene, da bo uporabil enega od dveh načinov štetja:

- a) Predsednik volilnega odbora jemlje s kupa glasovnic glasovnico za glasovnico in prebere odločitev volivca za katerega kandidata je glasoval, naredi oznako na glasovnici (npr.: p-prešeta, n-neveljavna ipd.), dva člana volilnega odbora pa beležita na pomožnem gradivu, glasove za posameznega kandidata oziroma koliko glasovnic je bilo neveljavnih. Na koncu volilni odbor ugotovi, koliko glasovnic je bilo neveljavnih in koliko glasov je dobil posamezni kandidat
- b) Volilni odbor se odloči, da bo vse glasovnice najprej razvrstil glede na posamezne kandidate ter na neveljavne glasovnice (kupčka). O vsaki neveljavni glasovnici ali glasovnici, kjer je volivec naredil oznake, ki niso skladne z navodilom na glasovnici, naj odbor posebej odloči kot celota ali je glasovnica veljavna in kako se upošteva (po navodilih Državne volilne komisije) oziroma ali je neveljavna. Ko so glasovnice razporejene (npr. na kupček) naj predsednik volilnega odbora določi posamezne člane volilnega odbora, da preštejejo glasove .

13.8 Veljavnost - neveljavnost glasovnice

Splošno načelo pri ugotavljanju izida glasovanja po glasovnicah je, da ima prednost oznaka, ki je narejena tako, kot je določeno z navodilom na glasovnici (glasuje se tako, da se obkroži zaporedna številka, ki je pred imenom in priimkom kandidata)

Če je volivec glasoval drugače, kot je napisano v navodilu na glasovnici, je glasovnica veljavna, če je to narejeno tako, da je volja volivca jasno razvidna (drugi odstavek 76. člena ZVDZ).

Glasovnica je veljavna npr. tudi :

- če je volivec eno številko obkrožil, drugo pa drugače označil in sicer se to upošteva kot glas za kandidata, ki je vpisan pod zaporedno številko , ki je obkrožena,
- če je volivec označil (ne pa obkrožil) zaporedno številko ali ime in priimek enega kandidata, se to šteje kot glas za kandidata, ki je označen

Neveljavna je glasovnica:

- ki je oddana prazna,
- na kateri je volivec obkrožil ali drugače na enak način označil več kandidatov
- na kateri je volivec na različen način označil več kandidatov, vendar nobenega obkrožil
- v drugih primerih, če volja volivca ni jasno izražena.

13.9 Pripisi na glasovnici

Če je volivec na glasovnico kaj pripisal (ali narisal), velja, da različni pripisi na glasovnici ne vplivajo na siceršnji postopek ugotavljanja izida glasovanja po glasovnicah in nimajo nobenih posledic glede veljavnosti glasovnice.

14.0 Po končanem štetju

Volilni odbor mora po končanem štetju posameznih glasovnic le-te vložiti v posebne ovojnice (posebej neveljavne in posebej veljavne).

14.1 Vpis izida glasovanja v zapisnik

Izid glasovanja se vpiše v zapisnik.

Volilni odbor lahko kontrolira izid tako, da sešteje število neveljavnih in skupno število glasov posameznih kandidatov (neveljavne+glasovi za kandidate=oddane glasovnice)

14.2 Podpisovanje zapisnika

Vsi člani volilnega odbora podpišejo zapisnik o delu volilnega odbora.

14.3 Razglasitev izida

- a) Ko volilni odbor konča delo pri ugotavljanju izida glasovanja, mora predsednik volilnega odbora odrediti, da se volilno gradivo pripravi za predajo volilni komisiji in da se gradivo odnese na okrajno volilno komisijo (oziroma preda predstavniku okrajne volilne komisije, če je tak običaj).

b) Predsednik volilnega odbora po končanem delu vstane in glasno prebere del zapisnika, ki se nanaša na ugotovljeni izid glasovanja in s tem opravi uradno dejanje razglasitve izida glasovanja na volišču. Volilni odbor nato na vrata volišča še nalepi obrazec »obvestilo volilnega odbora o izidu glasovanja na volišču«.

c) V primeru, če bi na katerem izmed manjših volišč volilni odbor končal z delom pred 19.00 uro, ker so glasovali vsi volivci vpisani v splošni volilni imenik, se lahko rezultat javno razglasi šele po 19.00 uri.

15.0 Dostava gradiva okrajni volilni komisiji

Volilno gradivo z glasovnicami in volilnim imenikom, v katerem je volilni odbor beležil udeležbo volivcev, s potrdili ter 1 (enim) izvodom zapisnika o ugotovitvi izida glasovanja se dostavi okrajni komisiji na način, kot ga je ta določila.

En izvod zapisnika (kot javna listina) ostane predsedniku volilnega odbora, ki ga mora hraniti. Okrajni volilni komisiji se pošlje izvornik zapisnika, kopija pa ostane predsedniku.

16.0 Navzočnost pri štetju

Pri štetju lahko neposredno sodelujejo samo člani volilnega odbora. Navzoči pa so lahko zaupniki, predstavniki tujih delegacij in predstavniki medijev.

Številka: 041-9/2012-82

Ljubljana, 27.9.2012

Anton Gašper Frantar
Predsednik

OBVESTILO VOLILNIM ODBOROM

Obveščamo volilne odbore, da je možno, da bodo tudi pri teh volitvah opravljene terenske raziskave, katerih namen je napoved izida glasovanja na referendumu (t. i. exit polls).

Državna volilna komisija obvešča volilne odbore, da v volilni zakonodaji ni ovir za tako raziskavo. Vendar pa se mora raziskava opravljati zunaj prostora, v katerem se glasuje, in zunaj območja volišča. Za volišče pa se štejejo zgradba, v kateri se glasuje, dvorišče te zgradbe in določen prostor okrog zgradbe. V mestih je to pločnik v dolžini zgradbe, v kateri je volišče. Posebej pomembno je tudi, da lahko raziskovalci intervjuvajo volivce samo po opravljenem glasovanju. Volivec se po glasovanju na volišču sam svobodno odloči, ali bo sodeloval v raziskavi.

Člani volilnih odborov ne morejo opravljati vloge sporočevalcev izidov, dokler ni podpisan zapisnik o delu volilnega odbora in izid sporočen okrajni volilni komisiji, če se ta sporoča po telefonu.

STANDARDI ZA UREDITEV VOLIŠČA

- a) Prostor, v katerem je volišče, mora biti dovolj velik, da omogoča hitro in tekoče glasovanje (ustrezno število skrinjic) in normalno delo volilnemu odboru in -zaupnikom.
- b) Prostor mora biti ustrezno osvetljen, tako da lahko volivec brez težav prebere besedilo na glasovnici. Še posebej mora biti dovolj osvetljeno mesto, na katerem volivec glasuje.
- c) Na volišču ne sme biti fotografij, plakatov ali drugih oblik (simbolov) propagandnih gradiv strank (npr. zastav, praporov) in ne propagandnih gradiv v zvezi z volitvami.
- d) V prostoru, kjer se glasuje, ne sme biti ogledal ali drugih predmetov, ki omogočajo zrcaljenje.
- e) Enaki standardi veljajo tudi za prostor pred prostorom, kjer se glasuje (vhod, -hodnik ipd.), ter za pročelje zgradbe, v kateri je volišče, in tudi za tej zgradbi pripadajoči prostor.
Če je vhod v zgradbo, v kateri je volišče, neposredno s pločnika, se šteje za prostor pred voliščem celoten pločnik v dolžini zgradbe, v kateri je volišče. Na volišču morajo biti razglasi. Razglasi so lahko tudi v predprostoru, pred zgradbo, kjer je volišče, oziroma na dvorišču.
- f) Volišče mora imeti tako urejene prostore za glasovanje, da volivca nihče ne more opazovati pri izpolnjevanju glasovnice. Prostori za glasovanje so lahko kabine (z zavesami), ograjeni pulti, pregrade, postavljene na mizo, drugačne oblike pregrad itd. Če so priročne pregrade postavljene na mizi, mora biti višina pregrade najmanj 60 cm. Če velikost prostora to neposredno omogoča, naj bodo pregrade in pulti postavljeni tako, da volilni odbor med opravljanjem svojega dela ne gleda volivca. Med volilnim odborom in volivcem, ki izpolnjuje glasovnico, mora biti ustrezna razdalja, odvisna od opreme volišča. Pri glasovanju za mizo, ki je opremljena s pregradami, lahko volivec glasuje sede.
- g) Volišče mora biti opremljeno s kemičnimi svinčniki ali drugimi pisali, vendar ta ne smejo biti takšna, da bi jih bilo mogoče zbrisati (npr. navadni svinčnik, barvasti svinčnik ipd.). Pisala morajo imeti enako barvo črnila oziroma polnila. Samo v primeru, ko bi volilnemu odboru zmanjkalo enakobarvnih pisal, se lahko uporablja pisalo drugačne barve.
- h) Pulti, mize, kabine oziroma predmeti, na katerih se obkrožuje glasovnica, ne smejo biti prekriti z materialom, s katerim bi se lahko ugotovila opredelitev volivca.
- i) Volilna skrinjica mora biti prosojna in po obliki takšna, da volivec brez težav spusti vanjo prepognjeno ali zloženo glasovnico. Ko je skrinjica polna, je treba postaviti novo, poprej pripravljeno in pravilno zaprto skrinjico. Polna skrinjica ostane v prostoru, kjer je bila (pred volivci), dokler ni glasovanje končano. Odprtina na volilni skrinjici pa se na ustrezen način (z nalepko) zapre. Na skrinjici je lahko grb Republike Slovenije ali grb občine, na območju katere je volišče.
- j) Na volišču mora biti zastava Republike Slovenije, ki je lahko na zgradbi v kateri se glasuje, ob vhodu na volišče ali v samem prostoru, v katerem se glasuje. Poleg zastave Republike Slovenije je lahko tudi zastava Evropske unije.

Številka: 042-9/2002-82
Ljubljana, 27.9.2012

Anton Gašper Frantar
Predsednik

IZ KAZENSKEGA ZAKONIKA (KZ-1)¹
Sedemnajsto poglavje
KAZNIVA DEJANJA ZOPER VOLILNO PRAVICO IN VOLITVE

Kršitev volilne pravice

150. člen

Uradna oseba, ki koga z namenom, da bi mu onemogočila uresničevanje volilne pravice, nezakonito ne vpiše v volilni imenik ali ga črta iz njega, se kaznuje z denarno kaznijo ali zaporom do enega leta.

Kršitev proste odločitve volivcev

151. člen

(1) Kdor koga s silo, resno grožnjo, podkupovanjem, preslepitvijo ali na drug nedovoljen način prisili ali nanj vpliva, da pri volitvah ali glasovanju glasuje ali ne glasuje ali da ne glasuje veljavno ali da glasuje za ali proti določenemu predlogu, se kaznuje z denarno kaznijo ali zaporom do enega leta.

(2) Če stori dejanje iz prejšnjega odstavka uradna oseba pri opravljanju svoje dolžnosti v zvezi z volitvami ali glasovanjem, se kaznuje z zaporom do dveh let.

(3) Dana podkupnina se vzame.

Zloraba volilne pravice

152. člen

Kdor pri volitvah ali glasovanju glasuje namesto drugega pod njegovim imenom ali več kot enkrat glasuje pri istem glasovanju, se kaznuje z denarno kaznijo ali zaporom do enega leta.

Kršitev svobodne opredelitve

153. člen

Kdor pokliče glasovalca pri volitvah ali glasovanju na odgovor zaradi glasovanja ali od njega zahteva, naj pove, kako je glasoval ali zakaj ni glasoval, se kaznuje z denarno kaznijo ali zaporom do enega leta.

Uničenje ali ponareditev volilnih listin

154. člen

(1) Kdor pri volitvah ali glasovanju uniči, poškoduje, prikrije ali ponaredi kakšno listino o volitvah ali glasovanju ali kakršen koli predmet, ki je dokaz za ugotavljanje izida volitev ali glasovanja, se kaznuje z denarno kaznijo ali zaporom do enega leta.

(2) Če stori dejanje iz prejšnjega odstavka uradna oseba pri opravljanju svoje dolžnosti v zvezi z volitvami ali glasovanjem, se kaznuje z zaporom do dveh let.

Ponareditev volilnih izidov

155. člen

Uradna oseba, ki pri volitvah ali glasovanju spremeni število oddanih glasov z dodajanjem ali odvzemanjem glasovnic ali glasov pri štetju, ali objavi izid volitev ali glasovanja, ki se ne ujema z opravljenim glasovanjem, se kaznuje z zaporom do dveh let.

Kršitev tajnosti glasovanja

156. člen

(1) Kdor kakor koli prekrši tajnost glasovanja pri volitvah ali glasovanju, se kaznuje z denarno kaznijo ali zaporom do šestih mesecev.

(2) Če stori dejanje iz prejšnjega odstavka uradna oseba pri opravljanju svojih dolžnosti v zvezi z volitvami ali glasovanjem, se kaznuje z zaporom do dveh let.

Sprejemanje podkupnine pri volitvah

157. člen

(1) Kdor zato, da pri volitvah ali glasovanju ne glasuje ali da glasuje za določen predlog ali proti njemu ali da ne glasuje veljavno, zahteva ali sprejme nagrado, darilo ali kakšno drugo premoženjsko ali nepremoženjsko korist zase ali za koga drugega, se kaznuje z denarno kaznijo ali zaporom do enega leta.

(2) Sprejeta nagrada, darilo ali druga premoženjska korist se vzamejo.

¹* Uradni list RS, št. 55-2296/08 z dne 4. junija 2008.